

Předsedové k dvacetiletému výročí KSČM

Otázka pro bývalého předsedu ÚV KSČM Miroslava Grebeníčka:

KSČM si dnes připomíná 20. výročí svého vzniku. V jejím čele jste stál neuvěřitelných dvanáct let. Co to pro vás znamenalo?

Kdybych věděl, že mám za týden zemřít, asi bych o odpovědi na vaši otázku hodně přemýšlel. Třeba o tom, kdo všechno ovlivňoval nejen můj vnější, ale i vnitřní život. Nejspíš bych také přemýšlel o ideálech, které usměrňovaly moje snažení. Ne, nikdy jsem nevyznával ideál stáda vepřů. V tomto smyslu jsem pohodlí, majetek, zevní úspěch či přepych nikdy nepovažoval za vlastní cíl. Kdybych ovšem necítil, že se shodují se stejně smýšlejícími, jevil by se mi život prázdný.

Když jsem v loňském roce připravoval k vydání knihu s názvem Hradba vzdoru a procházel svůj osobní archiv, evokovalo to ve mně hodně vzpomínek. Vybavovaly se mi nejen klíčové události, ale i zdánlivě drobné epizody. O tom všem, o čase minulém i budoucím jsem pak opravdu hodně přemýšlel.

Dokonce jsem začal psát další knihu, která by mohla přispět k objektivizaci výsledků naší společné práce. Ne, nečiním si nárok na ucelený výklad mnohdy rozporuplného vývoje. To se týká i úlohy jednotlivých osobností. Ovšem s odstupem 20 let je přece jenom možné vyslovovat určité soudy – jací to byli lidé, o co usilovali, co bylo skutečným motivem jejich jednání, čeho reálně dosáhli a na co je možné navazovat.

Byl to především průvan »dějin«, který před dvaceti lety křivil mnohým lidem tváře. Poznávání údajné pravdy vedlo pak jedny k rezignaci, druhé zase k činnosti. Lidé v poválečném Československu totiž nejen »trpěli, strádali, mlčeli, předstírali souhlas, mravně upadali, byli nevolníky«, jak často tvrdili či tvrdí naši »sametoví« odpůrci, ale také docela obyčejně žili, pracovali, radovali se, vychovávali své děti, uskutečňovali své sny a ideály.

Každý, kdo ta léta s námi prožil, ví o rozpornosti, konfliktnosti cesty, kterou jsme prošli. Nelitostné a sprosté útoky zvnějšku často doprovázely i pokusy rozložit komunistickou stranu zevnitř. A právě v této atmosféře v poslední březnový den roku 1990 proběhl v Praze ustavující sjezd Komunistické strany Čech a Moravy, která už při svém zrodu položila důraz na posílení české státnosti, lidských práv a svobod, upevňování sociálních jistot a sociální spravedlnosti pro každého občana. Ve svých myšlenkách jsme se vraceli ke stále živému odkazu českého dělnického hnutí, zápasu našich předchůdců za pokrok, sociální spravedlnost a demokratická práva. Díky přitažlivosti těchto myšlenek, smělosti srdce a velké odvaze našich členů a sympatizantů, se stal malý zázrak: v naší republice jako v jediné středoevropské zemi působí poměrně silná a respektovaná komunistická strana.

Osobně se opírám o přesvědčení, že ekonomická výkonnost a sociální spravedlnost nejsou protivníky, nýbrž spojenci, a že cesta k trvalé prosperitě vede právě přes jejich spojení. V politice je však nejobtížnější to, že vyžaduje racionální pochopení a vědomý souhlas těch, ke kterým se obrací. I zde jsme ovšem zaznamenali výraznější úspěch. Mám na mysli parlamentní volby v roce 2002, kdy KSČM získala 41 poslaneckých křesel. Šanci máme také v letošních květnových volbách, neboť náš program vychází ze základních zájmů většiny občanů České republiky. Je ovšem nezbytně nutné respektovat dějinnou zkušenost, ctít skutečné hodnoty i dědictví minulosti, kvalifikovaně se vyrovnávat s přítomností, uplatnit se při překonávání každodenních problémů a přitom držet perspektivu budoucnosti. Tedy žádné nostalgické stesky ani trapné žabomyši přetahování o to, kolik andělů se vejde na špičku jehly. To totiž opravdu není cesta, která by nám odemykala lepší budoucnost.

31. března 2010, (ku)

Dvacet let KSČM prosazuje zájmy neprivilegovaných vrstev

Rozhovor Haló novin s Vojtěchem Filipem, předsedou ÚV KSČM

Je to dvacet let, co byla založena Komunistická strana Čech a Moravy. V čem vlastně se odlišovala od předlistopadové KSČ?

Prvá odlišnost je v historických podmínkách vzniku, a tedy i v metodách práce. Je zřejmé, že Komunistická strana Čech a Moravy vznikala za jiných společenských a ekonomických podmínek, než předlistopadová KSČ. Ta byla založena po první světové válce vlastně pod vlivem revolučního vývoje tehdejší doby a Komunistické internacionály působící těsně po hrůzných válečných masakrech, jež stále ještě na území Ruska probíhaly. To mělo určité bariéry, jež ji později velmi limitovaly. Také po 2. světové válce sovětský vliv na její práci byl nepopíratelný a mnohdy dokonce neodpovídající československým podmínkám. Zaslou proto vzalo heslo »demokratického socialismu«, »české cesty«, o níž v předúnorových dobách mluvil Klement Gottwald a lidé kolem něj. Cíle bych hodnotil jako podobné, nikoli zcela shodné. Je to historická zkušenost, a proto se musí lišit. Ani praxe jejich naplňování nebyla však vždy dobrá. Takto nabytá zkušenost nám tedy umožnila nad mnohými z nich se zamyslet, mnohé z nich na základě zkušeností modifikovat, či dokonce je změnit, a cesty k naplnění snu generací, ke společnosti rovných, nejen podle slov a prohlášení, ale vedoucí jejich opravdovému uskutečnění, volit zcela jiné. Navrátit se k vizím Marxe a Engelse, pro něž socialismus, přechodné stadium ke komunismu, byl spojen s nejvyšší demokracií a svobodou.

Většina komunistů, jak se praví v Prohlášení, se přihlásila k hlubokým společenským změnám, které byly nutné, a jež se jim, jak se také konstatuje v Prohlášení, nepodařilo uskutečnit. Nově vzniklá politická strana, KSČM, se proto ve chvílích svého vzniku přihlásila k úkolu »podílet se na realizaci politiky národního porozumění, rozvoji demokracie a humánní společnosti«. Velký důraz byl z těchto důvodů kladen na demokratické procesy... dovolte mně citovat: »Za základ naší politiky považujeme otevřený a rovnoprávný dialog, demokratickou pluralitu, politickou soutěž všech vzájemně se respektujících konstruktivních sil ve společnosti« a dále »Komunistická strana Čech a Moravy - strana práce, je stranou těch, kteří každodenní prací rozmnožují materiální i duchovní bohatství společnosti. Dělníků, zemědělců, tvůrčí inteligence, žen i mladých lidí. Prosazuje a obhajuje jejich zájmy proti jakýmkoli formám a podobám omezování lidských práv a svobod, snižování či potlačování sociálních jistot, možností dalšího rozvoje každého jednotlivce...«

Pardon. Slova mohou být slova, jak známe z dnešní politické scény. Naplňuje KSČM tyto vize?

Naplňuje. Stačí se podívat zpět na uplynulé dvacetiletí. Komunisté sdružení v KSČM ctí, na rozdíl od jiných, Ústavu a dodržují zákony. Při tom jsou v podstatě jediní, kteří zcela programově hájí zájmy vrstev občanů nejvíce zasažených všelijakými podivnými privatizacemi, zavíráním lukrativních a následně vytunelovaných fabrik a v současné době nabízejí reálné návrhy na řešení důsledků finanční krize. Nelicitujeme, nepodřizujeme se nabídce funkcí, ale od obcí po kraje až po Poslaneckou sněmovnu a Senát, včetně Evropského parlamentu, hájíme a dodržujeme to, co jsme občanům slíbili. Znovu musím připomenout Programové hlášení přijaté před dvaceti lety: »Budeme usilovat o demokratický socialismus, který pro nás představuje spojení odvěkých ideálů humanity, sociální spravedlnosti a životních jistot pracujících s principy svobody jednotlivce a pluralitní politické demokracie.« Tento závazek jsme také dodrželi. Za dvacet let se i nám díky tomu podařilo za aktivní iniciativy zdola dosáhnout toho, že v naší zemi je méně excesů než v sousedních zemích, i když se o to pravice snažila všemi silami. Přiznávám ovšem, že leckdy to nebylo jednoduché a byly pravici prosazeny antisociální či dokonce antidemokratické zákony, například ten lustrační, kritizovaný Mezinárodní organizací práce i Radou Evropy, stále nesmyslně prodlužovaný, které z části společnosti udělaly druhořadé občany. Podíleli jsme se na návrzích či prosazení takových zákonů, které zabránily pravici, aby si ze země udělala svůj pravicový dvorek. Mám na mysli nejen např. Zákoník práce, ale zákony chránící myslivce, zahrádkáře, nyní projednávané zdravotnické poplatky či třeba návrat mateřské na loňskou úroveň. Atd.

Dobře. To jsou jistě zajímavé příklady, ale komunistická strana stárne. Bude mít v příštích volbách dost sil být v nich stejně úspěšná, jako byla dosud?

Proč by neměla? Máme stále dost lidí v produktivním věku a ani mladá generace, ač je na ni vyvíjen nesmírný tlak, není vůči našim myšlenkám imunní. Dnes máme na radnicích 4 477 zastupitelů, dvacet šest poslanců, tři senátory. I poslední průzkumy volebních preferencí, i když jsou v mnoha případech účelové, nám přisuzují více poslanců, než jsme měli dosud. Jistě, minulé volby byly z dvaceti procent, jak ukázal průzkum, ovlivněny tzv. Kubiceho zprávou, přesto jsme dosáhli velmi slušného výsledku. Stejně tomu bylo i ve volbách krajských. Proto se můžeme dokonce ve dvou krajích spoluúčastnit krajské vlády a v několika dalších se podílet na přímém rozhodování. Je mně ovšem líto, že některé krajské organizace ČSSD si za partnera k vládnutí v krajích či městech zvolily ODS, která má tak rozporný program. Tak jen ČSSD znovu dokázala, že jí nejde ani tak o plnění programu, jako o vládnutí, stejně jako o totéž jde ODS.

Co z hlediska dvacet let starých záměrů pokládáte za neúspěch způsobený třeba nikoli vaší vinou?

Je těžké mluvit o našem neúspěchu, když jsme neměli sil zabránit například tomu, aby nedošlo k rozpadu Československa. Ve zmíněném Programovém prohlášení jsme jako jednu z hlavních programových tezí vyhlásili, že »jednotný, samostatný a suverénní československý stát pokládáme za základ dalšího úspěšného rozvoje naší společnosti«. V roce 1992 však k rozdělení přece jen došlo, a to proti vůli většiny našich občanů. Stačila dohoda ODS, Mečiarovy HZDS a skupiny kolem prezidenta Havla. Bez plebiscitu. Dokonce se poté začaly hlídat hranice a rozdělovat rodiny. Byla tak rozbita původní idea Masaryka, na nějž se vládnoucí mocní dennodenně odvolávají a jehož myšlenky trvale pošlapávají i v jiných věcech, než je jednotné Československo. To jednou historie velmi negativně zhodnotí.

Nebo další příklad: Ve zmíněném Prohlášení jsme konstatovali, že »souhlasíme s tím, aby se naše země otevřela světu a Evropě, ale v žádném případě za cenu politické či hospodářské závislosti, ztráty či ohrožení své suverenity a svébytnosti«. A jaká je situace? Bez referenda, jen kabinetním způsobem jsme se stali členy paktu NATO, ač Václav Havel v pohnutých podzimních dnech roku 1989 slíboval usilovat o zrušení všech paktů a dnes, žel, známe pojmy, jako je »humanitní bombardování« a účastníme se podivných aliančních válek. Stali jsme se, tentokrát z rozhodnutí referenda, členy Evropské unie. Nikdo se nás však neptal, tedy většiny obyvatel, zda si přejeme předat mnohá svá práva úředníkům do Bruselu, jak je kodifikováno v tzv. Lisabonské smlouvě. Ani to jsme svými hlasy nemohli ovlivnit, i když z její existence mohou pro nás plynout mnohé problémy.

A ony úspěchy?

O některých jsem se již zmínil. Jsme tady, ví se o nás, přestože doslova vyhecovaný antikomunismus některých pseudodemokratů by naši stranu nejraději zlikvidoval. Demokracie nedemokracie, o ni přece takovým Topolánkům, Kocábům, Štětínům a některým pisálkům z česky psaného německého tisku nejde. Jen o nenávist, o jejich bolístky a obavy z toho, že lidé jednou prohlédnou to, jak rozprodali národní bohatství a budou se ptát na jejich úlohu. KSČM z jejich ohledu je nebezpečná, protože jako jediná se ptát chce už dnes.

Za úspěch pokládám i to, že máme zmíněné počty zastupitelů a dokonce i starostů a místostarostů, že jsme trvalou součástí našeho parlamentu, že můžeme svými postoji ovlivňovat dění v naší vlasti či v krajích a obcích a naše autorita roste.

I na mezinárodní scéně jsme zachovali své postavení. Nemluvím jen o čtyřech europoslancích, ale i o našem zapojení do aktiv mezinárodního pokrokového hnutí. Zde dokonce patříme mezi nejaktivnější subjekty. Musí se s námi počítat a počítá.

Moment. Jiří Paroubek v nedávné besedě na stanici PRIMA vyzval voliče, aby komunistům hlas nedávali a dávali je ČSSD, protože jen ta může zaručit, že budou k něčemu. Jak to vidíte vy?

Předvolební rétorika pana Paroubka je velmi průhledná. Potřebuje hlasy. Žádný trik ČSSD tak není proto dostatečně podpásový. Jak to ale dopadlo, když stoupenci komunistů dali hlasy sociálním demokratům v minulých krajských volbách, víme. Stalo se tak například z obavy před vítězstvím pravice v krajských volbách v Ústeckém kraji. ČSSD pak namísto aby se spojila s komunisty a utvořila s nimi bezproblémově krajské vedení, se spojila s ODS a protože ani tak by neměla dostatečný počet hlasů, musela pro tuto koalici získat jednoho přeběhlíka ze strany Severočechů.

Čili z toho vyplývá jediný závěr: Jen silná KSČM totiž dokáže přinutit sociálnědemokratické vedení k tomu, aby plnilo to, co lidem slíbilo a co vyhlašuje jako své programové cíle.

**A co když Paroubek s ODS vytvoří po volbách přes úspěch komunistů velkou koalici?
Co pak?**

To nelze vyloučit přes všechny tlak zleva. Pak bych však nechtěl být v kůži sociálních demokratů v příštích volbách. To by jim už voliči těžko zapomněli.

31. března 2010, Jaroslav KOJZAR